Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטט ערשיינט
דרייאמאל וואכענטליך
פאנאט, מיטוואך אונד פרייטאג,
אונד קאסטט
פיר עסטערריך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולדען עסט.-ווערה.
האלביעהריג 5 " " " "
פיערטעליאהר 2 גול' אונד 50 קר' ע.-ווי.
פיר אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולדען עסט.-ווערה.
האלביעהריג 5 גול' אונד 50 קר' ע.-ווי.
פיערטעליאהר 2 " " 75 " " "

אויף דיעזע צייטונג כאנן מאן
יעדען טאג
פרענומעריר ען
אונד דער פרענומעראציאנס-פרייס
פענינג מיט דעם עסטאנגע דעם
ערסטען בלאטטעס.

דיא רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
פעסט
אלט-נאססע נו' 1,
וואהרן מאן אויך דיא פרענומעראציאנסגעלדער צו זענדען בעליעבן.

Nr. 41, נייגנטער יאהרגאנג פעסט, מאָנטאג כו ניסן ה.ת'ר'ל'ז'. Pest, den 9. April 1877.

דער אללער-לעטצטע פריידענס-פערזוך.

דאס לאנדאנער פראטאקאלל, וועלכעס בע-רייטס פאן אללען איראפעאישען גראס-מעכטען אונטערשריבען איזט, בילדעט נון דען אללער-לעטצטען פערזוך, אים דען פריידען אין איראפא איפרעכט צו ערהאלטען. דאס נון איך דיעזער אללער-לעטצטע פערזוך מיסרונגען ווירד, עללי-דעט קינען צווייפעל מעהר: דענאך לאהנט עס זיך נאך דער מיהע, דיעזען פרייעדעס-פערזוך מיט דעם פראטאקאלל געגענער קעגנען צו לעגען.

פאם „פאריזער פערטראג", וועלכער אים יאהרע 1856 נאך בעענדיגונג דעם קרים-קריעגעס צו שטאנדע כאם, בין צום עטצטען „לאנדאנער פראטאקאלל" איזט אין צייט-רוים פאן 21 יאהרען, דער „פאריזער פערטראג" ווער בין צום יאהרע 1870 אין פאללער כראפט אונד געלטונג. ערסט אים יאהרע 1871 פערלאנגטע רוסלאנד דיא אב-ענדערונג אייניגע פונכטע אין בעצוג איף דיא פאהרט דיעער קריעגס-שיפפע אים שווארצען מעערע, וואס אירם איף בייא דער דאמאליגען „לאנדאנער קאנפערענץ" בעזיילדיגט ווארדע. — אינדעסען אבער ווער עניער פונקט דעם פאריזער פערטראגעס, נאך וועלכעם יעדע פערמעדע איינמישונג אין אינגערע טירקישע אנגע-לעגענהייטען פערבאטען ווירד, נאך איממער איפרעכט ערהאלטען. דיעס צווייא יאהרען אבער האבען ווייעדער דיא איראפעאישען גראס-מעכטע איף דיעזען פונכט צו האמערן אנגעפאנגען. צערסט כאם גראף אנדראשי מיט דיעען רעדע-שלעגען אונד ערטהיילט דער טירקייא בלאם אינען רעדען וועגען פערבעסערונג דער לאגע איהרער כריסטלי-שען אינוואהנער, נאכהער כאמען דיא פרייא-ריכס-כאנצלער אין בערלין צוזאמممען, אונד אין דיעזען „בערלינער אבמאכונגען" איזט מאן שאן מיט שטרעבונגען פאהרדערונגען אן דיא טיר-קייא הערא אנגעטרעטען. איינע מאגאטע שפעטער איזט דיא קאנפערענץ אין קאנסטאנטינאפעל צו שטאנדע געקאممען, אונד הייער וואהרדען דיא פאהרדערונגען אן דיא טירקייא פערמעהרט אונד נאך שטרענגער געשטעללט — ענדליך איזט עטצט דאס „לאנדאנער פראטאקאלל" ערשיענען, אונד דיעזעס בילדעט דען שלוס-שטיין דעס גאנ-צען באבילאנישען טהורם-בויעס:

דיעזעס „לאנדאנער פראטאקאלל", וועלכעם פאן אללען איראפעאישען גראס-מעכטען אונטער-שריבען איזט, לייטעט פאלגענדערמאסען:

„דיא איראפעאישען גראס-מעכטע בעצייג-קען פאר אללעס, דיא איינגעקיט אונד דאס איינ-פערשטענדנים אונטער זיך איפרעכט צו ערהאל-טען, זיא האבען זיך דיא שלעכטע לאגע דער כריס-טהאלוקען אין דער טירקייא צו הערצען גענאם-מען, דערען פערבעסערונג נון איינשטימיג געפאהרדערט ווירד." (דיא שלעכטע לאגע דער כריס-טהאלוקען אין דער טירקייא טהוט איהנען גאר זאך ווערה? — דיא לאגע דער גאנצען רוסישען בעפאלקערונג אונטער דעם הארטבעדרקקענדען יאך דער רוסישען רעגיערונג איזט בעדייטענד שלימער — אונד דאס קוممערט ניעמאנדען!)

„יאהן נון מאנטענגראָ בעטריפפט, זיא ווערה עס וויינשענס-ווערטה, דאס דיא טירקייא דען בע-הערכטען מאנטענגרינישען פאהרדערונגען נאכ-געבען מאכטע, דאמיט ענדליך איך דא דער פריע-דע הערגעשטעללט ווערדע. זאבאלד איך דער פריעדע מיט מאנטענגראָ צו שטאנדע קאممט, ווירד דיא טירקייא איפגעפאהרדערט, אבצי-ריסטען אונד איהרע סאלדאטען נאך הייזע צו שיקען, גליכצייטיג ווירד דיא איפגעפאהרדערט זיך באלד אלס מאגליך דיא פערשפאבענען פער-בעסערונגען ווירקליך דורכצופיהרען." (אלזא אין איינעם אטהעם ווערדען אן דיא טירקייא דריייא פאהר-דערונגען גערכטעט: מאנטענגראָ נאכצוגעבען, אבצירסטען — אונד שנעלל דיא לאגע דער כא-טהאלוקען צו פערבעסערן! מאנטענגראָ ברויכט אלזא נאר נוטטע נאכצוגעבען; דיא טירקייא מוס עס טהון!— רוסלאנד ברויכט פאללייפיג נאך נוטט אבצירסטען; דיא טירקייא מוס עס צערסט טהון! — דיא טירקייא ווירד פאן דען פרעמדען מעכטען צור פערבעסערונג דער לאגע איהרער איינגענ-אינטערטהאנען גערדרענגט, וואמיט אלזא איך נאך יענער בעדייטענדע פונכט דעם פאריזער פערטרא-געס צו פאללע געבראכט ווירד! — דאך לעזען ווייטער!)

„דיא איראפעאישען מעכטע בעשטעהען דורכאויס איף דיא באלדיגע איינ-פיהרונג דער „פערבעסערונגען" אין דער טיר-קייא, דאמיט ענדליך איינמאל איך אים אסטען אי-ראפאס רוהע אונד פריעדען הערשען. יא, דיא איראפעאישען מעכטע ווערדען וואגר דורך איה-רע קאנזולן אונד אגענטען אין דער טירקייא דיא דארטיגע ווירטשאפט בעפאבכטען אונד איבער-וואכען לאסען, דאמיט מאן זעהע, אב דיא טיר-קייא מיט איהרען פערשפראכען פערבעסס-רונגען איך ערנסט מיינע." — (הער זעהט מאן נון גאנץ דייטליך, דאס רוסלאנד זיינע פאהרדערונגען מיט דער „איבעראכונגס-קאممיסיאן" דאך דורכ-געזעטצט האט! דער פאריזער פערטראג איזט נון ענגליך צערריסען, דא דיא פערטרעטער פרעמ-דער מעכטע דיא אינגערע ווירטשאפט דער טיר-קייא איבערוואכען!)

דער שלוס דעס פראטאקאללס איזט נון אינע פארמליכע דראהונג אן דיא טירקייא: דיעזע לייט-טעט: „ווענן דיא איראפעאישען מעכטע זיך ווייג-דער אין בעצוג איף דיא בעסערונג דער טירקייא טישען זאללטען; ווענן דיא מאטהאליכען אין דער טירקייא ווידער זאָ שלעכט בעהאנדעלט ווערדען זאללטען, דאס זיא אבערמאלס צור רע-וואליציאן גרייפען מיסטען: — דאנן ווערדען זיא דיעזעס שלעכטען צושטאנדע אים אסטען איראפ-פאס מיט נעוואלט אין עניגע מאכטן מיססען; זיא ווערדען מיט פעראיינטען קרעפטען דיא מיטטעל זוכען, דען זאָ לאנגע דויערנדען אר-עגאליישען ווערדען איינהאלט צו פערשאפפען."

דאס הייסט אלזא: „ענטוועדער זאָפאָרט גיעדערבוקען אונד בראוו זיין — אדער ווער צער-ריסען דיך איף שטיקע, נעהמען דיין לאנד אונד מאכטן דארט ארדנונג!" דיא איראפעאישען גראס-מעכטע האבען זיך הייער אין דיא שטרייט-פראגע צווישען רוסלאנד אונד דער טירקייא דרייגעמישט, אים איינען פערגליך צו שטאנדע צו בריינגען; וואס פיר אין פערגליך איזט אבער דאס, ווענן דער איינע אללעס בעפאלגען אונד נאכגעבען מוס, וועהרענד דער אנדערע דען אבערהערען שפעלט! — דיא טירקייא טוט מאנטענגראָ אונד אללען קאטהאליכען נאכגעבען אונד זאָפאָרט אבריסטען, אונד רוסלאנד דאס צו דיעזעס פראט-קאלל בראם פאלגענדע ערקלערונג צוגעפיגט: „ווענן דער פריעדע מיט מאנטענגראָ אבגעשלאסען זיין ווירד; ווענן דיא טיר-קייא אינזערע פאהרדערונגען אנגינמممט; ווענן זיא דיא פערבעסערונגען דורכפיהרט אונד אב-ריסטעט: — דאנן זיא כאנן זיא ערסט איינען גע-וואנדטען צו אונס נאך פעטערסבורג שיקען, אום איך אינזערעזייטס דיא אבריסטונג צו פאהרדערן, ווירווירדען איך אבריסטען; אבער זאבאלד ווייעדער אין דער טירקייא נייע גרייזאמקייטען עגט-שטעהען, ריסטען ווייר ווייעדער — אונד דער קריעג בעגינגט זאָפאָרט!"

דיא טירקייא מוס אלזא בעדינגונגסלאָז זאָ-פאָרט אבריסטען; רוסלאנד אבער האט זיינע „ווענן" אונד „אבער", ווענן דער פריעדע מיט מאנטענגראָ, ווענן דיא רוהע אין דער גאנצען טירקייא אונד ווענן דיא טירקישע אבריסטונג דא זיין ווירדען — דאנן ווילל איך רוסלאנד אבריסטען. וויא בראוו דאס דיעבע רוסלאנד איזט! ווענן דיעזעס ליעבע רוסלאנד ווילל, כאممט דער פריעדע מיט מאנ-טענגראָ נוכט צו שטאנדע, עס בריוכט נור דעם פרים-סטען פאן מאנטענגראָ אינען וויינס צו געבען, אונד ער שטעללט נאך נייע, אונערפיללבארע פאהרדערונגען! ווענן דיעזעס זיסע רוסלאנד ווילל, כאممט דיא רוהע אין דער טירקייא נוי-מאלס צו שטאנדע, עס בריוכט יא נור דורך זיינע אנגעטען אונד שפיאנע פאהרדערונגען דיא טיר-קישען כאטהאליכען העטצען צו לאסען אונד אוהנען עבענזאָ וויא דען סערבען אונד בולגארען דיא רוסישע אינטערשטעטצונג צו פערשפרעכען. דאנן אבער כאנן דיא טירקייא נוכט אבריס-טען — אונד דאנן האט נאטירליך רוסלאנד פאר גאנץ אייראפא דיא בעסטע אויסרעדע, דען קריעג צו בעגינגען.

דאס גאנצע פראטאקאלל איזט היעמיט איין פערגעבליכעס מאכ-ווערק, דיא טירקייא כאנן עס נוכט אנגעהמען. שאדע דאהער אים דיא צייט, וועלכע מאן מיט זאלכעם לינגע-געווייעבע אונד זאל-בען שיג-פעכטעריען פערשווענדעט — דער קריעג ווירד יא ענדליך דאך איסבריעבען!

עגגלאנד ווייס דאס נור צו גוט, אונד האט איך בעריייט פאללגענדע ערקלערונג אבגעגעבען: „עגגלאנד האט נור אים אינטערעסס דעם איראָ-פעאישען פריעדענס אין דיא אינטערצייכונג דעם פראטאקאללס געוויללינגט; עס איזט דאהער זעלבסטפערשטענדליך, דאס פיר דען פאלל, אלס דיא אבריסטונג אונד דער פריעדע נוכט ערריכט ווערדען, דאס פראטאקאלל אלס נולל אונד ניכטיג אנגעזעהען ווערדען מוס." — היעמיט זאגט עגג-לאנד צו ריסלאנד: „האלטסט דוא דיין וואָרט אונד דען פריעדען, זאָ האלטען ווייר איך מיט דיר אין בעצוג איף דאס בעדרעגנען דער טירקייא צור אינהאלטונג איהרער פערשפרעכונגען; האלטסט דוא אבער דיין וואָרט נוכט אונד ריסטעסט נוכט אב, זאָ זינד איך אינזערע צוגעשטענדניסס אים פראטאקאלל נולל אונד ניכטיג." — דאס פראָ-טאָקאָלל וואָר אלזא דער אללער-לעטצטע פריי-דענס-פערזוך, דער נון מיסלונגען איזט. ערסט נעסטערן מעלדעטע מאן, דאס גראף אנדראשי דאך נאך צוים העטצטע, נאך טערעבעצ צו ריייזען — אונד שאן הייטע ווירד געמעלדעט, דאס אנ-דראשי ווענען דער נייען קריעגעריישען פערוויי-קעלונגען אין ווייען בלייבען מוס.

מען, דאָך איר ווילל קיינען שטאנדאל האבען, היער האבען זיא איינען טויזנדער, ציעהען זיא זיך דיא 150 גולדען אב אונד געבען זיא מיר דאס איבריגע הערויס, דאס ווייר אין דיעזעס שמיטצ-הויזע ניכט לענגער פערווילען מיסען!" דער קאָפּפעהויז-אינהאבער איילטע זיך אין זיין וואנציממער אונד בראכטע 850 גולדען, דיא ער איים דעם טויזנדער הערויסגאב. דיא ביידען שפיעלער פערלעסען זאדאנן שווייגענד דאס קאָפּפעל-הויז. יעטצט שטעללטע עס זיך אבער הערויס, דאס דער טויזנדער „אָלש" זיא. דיא ביידען גינגער ווערדען פאָן דער פאָליציא פערפאָלגט.

דיאיניגען הערדען פרעגומעראציאן בעריכטס אבגעלייגען איזט אונד דיא וועגען דער פייערבאנע בין יעטצט איהרע פרעגומעראציאן ניכט ערגיעדיג מאנגעלן, ווערדען גין האָלליכסט ערזוכט, געכסטען זאנגאנג דאס פרעגומעראציאנס-גלעד איינזוזענדען, דאמיט ווייר איהנען איך דיא געכסטען בלעטטער אינאינעטערבראכען ווייטער צישיקען קאָנגען.

נאכטראג.

דאס הייטיגע מאָרגענבלאטט דעם „פעסטער ללויד" פערפאָפענטליכט פאָלגענדיג, זעהר ווייכטיג דעפעשען:

ווייען 5-טען אפריל. דער רוסישע ווייסקאנגעלער פירסט גאָרטשאקאָף האט אן דיא טורקיא דיא שטרענגע איינהאָלדונג גערוטעט, דיא טורקישע רעגיערונג מאנג זיך לענגסטענס ביז צום 13-טען אפריל ערקלערען, אב דיא דאס פראטאָקאָלל אנגעהטען אונד אבריסטען ווילל, אדער ניכט. אם 14-טען אפריל ווייר איין דערר ווייפענשטילשטאנד מיט מאנטענעגרא אבלייגען. ווייר דיא טורקיא בין דאהין דאס פראטאָקאָלל פערווערפען אונד ניכט אבריסטען וואלען, דאנן ווייר אם 14-טען אפריל שאן גאנץ בעשטמט דיא קריעגס-ערקלערונג דעם רוסישען כאיזערס ערשיינען.

ווייען 5-טען אפריל. ערזעדצאנ אל-בערעכט בעזוכטע הייטע דען גראפען אנדראשי אונד האטטע מיט אידם אייגע האבוויכטיג אונטערעדונג, וועלכע פונט פיעטעד שטנדען דיעדטע. גראף אנדראשי וואָלטע איין אייגיג מאנג איין זין גוט טערעבעש ווייזען. מיסטע אבער וועגען דער אייגענטרעפענען האבוויכטיגען ערגיגנוסס אין ווייען בלייבען.

געשעפטסבעריכט

ווייצען פער פיוהיאחר 13,35—13,45 גול.
קוקורוזען פער מאי - יוני 6,30—6,35 גולדען.
האפער פער פיוהיאחר 7,25—7,35 גולד.
רעפס פער אוגוסט 14½ גולד. קאָהל-באנאנפער פער אוגוסט 14 גול. —
שפיריטוס נייע מעטאָדע אים קליינען 30 — 31½ גולד. אלטע-מעטאָדע 31 — 31¾ גולד פער 10000 ליטער-פערצענט.

פעסטער שלאכט-פיעהמארקט. דער אויפטריעב אויף דעם נעסטרינען היער שטאטטגעפונדענען שלאכטפיעהמארקט בעטרוג 731 שטיק אכסען, מילך-קוהע — שטיק. פרייזע פיר אכסען 48 – 50½ סל׳, פיר קוהע 47 — 48 סל׳ פיר ביפפעל 40 – 42 סל׳ פער 100 קילא שלאכט-געוויכט, אומזט פערצעהרונגס-שטייער.

וויענער פרוזז.

שפיריטוס 31¼ גולד. צו 10000 ליטער-פערצענט. —

פערלאזונג

1) דער קרעדיט-לאזע.

ביא דער אם 3. אפריל 1877 פאָרגענאמענען ציעהונג ווערדען פאָלגענדע סעריען געצאָגען. 116 268 293 647 980 1487 2359 2688 2737 2994 3097 3272 3737 אונד 4150. פאָן דיעזען פערלאזטען סעריען פיעל דער הייפט-טרעפפער מיט 200000 גולד. איין ס׳ 293 נ׳ 90; — דער 2-טע טרעפפער מיט 40000 גולד. איין ס׳ 4150 נ׳ 5 — אונד דער 3-טע טרעפפער מיט 20000 גולדען איין ס׳ 2688 נ׳ 37; פערנער געווינגען: יע 5000 גולד׳ ס׳ 2688 נ׳ 42, ס׳ 4150 נ׳ 58; יע 3000 גולדען ס׳ 268 נ׳ 58 אונד ס׳ 2359 נ׳ 88; יע 1500 גולד׳ ס׳ 293 נ׳ 15, ס׳ 647 נ׳ 56, ס׳ 3737 נ׳ 40; יע 1000 גולד. ס׳ 268 נ׳ 32 ס׳ 2737 נ׳ 32, ס׳ 2994 נ׳ 26, ס׳ 4150 נ׳ 75; יע 500 גולד׳ ס׳ 116 נ׳ 9 18 43 95, ס׳ 268 נ׳ 45 56, ס׳ 293 נ׳ 34 61 83, ס׳ 647 נ׳ 65, ס׳ 980 נ׳ 4 19 20 23 35 65 71 79, ס׳ 2359 נ׳ 49 68, ס׳ 2688 נ׳ 31, ס׳ 2737 נ׳ 12 43, ס׳ 2994 נ׳ 6 38 97, ס׳ 3097 נ׳ 56 67 93, ס׳ 3272 נ׳ 2 34 36 71 87 94, ס׳ 3737 נ׳ 32 אונד ס׳ 4150 נ׳ 11 45.

איין אללע איבריגען פערלאזטען סעריען פאָלגט דער נעריגנסטע געווינן פאָן יע 200 גולד.

2) דער וויענער-לאזע.

ביא דער אם 3-טען אפריל 1877 פאָרגענאמענען ציעהונג דיעזער לאזע ווערדען פאָלגענדע סעריען געצאָגען: 3 74 431 859 937 1011 1159 1260 1550 2085 2277 2722. פאָן דיעזען פיעל דער הייפטטרעפפער מיט 200000 גולדען איין ס׳ 937 נ׳ 86; — דער 2-טע טרעפפער מיט 30000 גול. איין ס׳ 53 נ׳ 62 — אונד דער דריטטע טרעפפער מיט 10000 גולד׳ איין ס׳ 53 נ׳ 24; פערנער גווינגען: יע 1000 גולדען ס׳ 74 נ׳ 55 92, ס׳ 431 נ׳ 54, ס׳ 1559 נ׳ 97, ס׳ 2277 נ׳ 16; יע 300 גולד׳ ס׳ 53 נ׳ 49 56, ס׳ 74 נ׳ 75 95, ס׳ 1011 נ׳ 41 68, ס׳ 1159 נ׳ 10, ס׳ 1260 נ׳ 55, ס׳ 1559 נ׳ 69, ס׳ 2085 נ׳ 48, ס׳ 2277 נ׳ 96 אונד ס׳ 2722 נ׳ 67.

איין אללע איבריגען פערלאזטען סעריען פאָלגט דער נעריגנסטע געווינן פאָן יע 130 גולדען.

3) דער 1854-ער לאזע.

ביא דער אם 3. אפריל 1877 שטאטטגעפונדענען ציעהונג ווערדען פאָלגענדע סעריען געצאָגען.

105 275 297 403 405 447 999 1028 1328 1448 1457 1688 1962 1968 2041 2288 2327 2583 2609 2611 2718 2823 2851 2877 2935 3042 3131 3288 3328 3181 3498 3615 3844 אונד 3890. פאָן דיעזע פיעל דער הייפטטרעפפער מיט 100,000 גולד. איין ס׳ 2823 נ׳ 25 אונד דער צווייטע טרעפפער מיט 20,000 גולד׳ איין ס׳ 105 נ׳ 22.

איין אללע איבריגען פערלאזטען סעריען פאָלגט דער נעריגנסטע געווינן פאָן יע 300 גולדען.

4) דער רודאָלפ-לאזע.

ביא דער אם 3. אפריל 1877 שטאטטגעפונדענען ציעהונג ווערדען פאָלגענדע סעריען געצאָגען. 233 234 323 325 473 557 609 1006 1011 1183 1277 1551 1552 1569 1587 1898 2095 2290 2311 2430 2489 2537 3140 3170 3193 3727 3850 3864. פאָן דיעזען ווערדען פאָלגענדע געווינן-נומעריען געצאָגען, אונד צוואר: פיעל דער הייפט-טרעפפער מיט 200000 גולדען איין ס׳ 3850 נומ׳ 13; — דער צווייטע טרעפפער מיט 4000 גולדען איין ס׳ 1552 נ׳ 48 אונד דער דריטטע טרעפפער מיט 1500 גולדען איין ס׳ 234 נ׳ 38; פערנער געווינגען יע 400 גולד. ס׳ 609 נ׳ 48, ס׳ 1898 נ׳ 3; יע 200 גולדען ס׳ 234 נ׳ 15, ס׳ 2430 נ׳ 41, ס׳ 3727 נ׳ 4; יע 100 גולדען ס׳ 473 נ׳ 6, ס׳ 557 נ׳ 50, ס׳ 1569 נ׳ 22, ס׳ 1587 נ׳ 26, ס׳ 2311 נ׳ 34, ס׳ 3140 נ׳ 7; יע 50 גולדען ס׳ 233 נ׳ 10, ס׳ 323 נ׳ 38, ס׳ 473 נ׳ 16, ס׳ 609 נ׳ 10, 42, ס׳ 1183 נ׳ 43, ס׳ 1898 נ׳ 34, 35, ס׳ 3493 נ׳ 41, ס׳ 3727 נ׳ 47, ס׳ 3864 נ׳ 30; יע 30 גולדען ס׳ 233 נ׳ 43, ס׳ 234 נ׳ 35, ס׳ 323 נ׳ 11, ס׳ 325 נ׳ 28, ס׳ 1011 נ׳ 10, 29, ס׳ 1277 נ׳ 17, 20, ס׳ 1569 נ׳ 15, 30, ס׳ 1587 נ׳ 41, ס׳ 2095 נ׳ 38, ס׳ 2290 נ׳ 8 17 45, ס׳ 2311 נ׳ 2 7, ס׳ 2430 נ׳ 43, ס׳ 3140 נ׳ 19, ס׳ 3493 נ׳ 22, ס׳ 3727 נ׳ 19 44, ס׳ 3850 נ׳ 46 50 אונד ענדליך ס׳ 3864 נ׳ 34.

לאטטא-ציעהונג פאָם 4-טען אפריל 1877.

ב ר י נ ן	4	21	34	2 52

פערזאנטווערטליכער רעדאקטער: מאיר בריס ריין.

קאָנקורז

אין דער הייזיגען איזראעליטישען ארטראָכסען מלוים-געמיינדע איזט דיא שטעללע איינעס שוחט ובודק, דער איין טיכטיגער בעל תפלה זיין מיס, מיט איינעם אדרעס-געהאלטען פאָן 300 גול׳ געבעטן שוחטה אונד פייער וואחנונג אונד געבעטענאָלומעטען צו בעזעטצען. בעווערבער אים דיעזע שטעללע דיא מיט גוטען קבלות פאָן ארטראָראָבבינען ראבבינען פערזעהען ווירדען גאנגען צור פראבע ערשיינען. נור דעם אנגעפעהלטען ווירדען דיא דייזיג-שטעלען פערזעטצט.

Sók Szelöcze p. Tornócz.

דער פאָרשטאנד.

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פרוכט	קיאלאשע פער הקטאָל.	פער 100 קילאגר.
וויצען נייע נאמאסער	—	—.——.—
„ „	—	—.——.—
„ „	—	—.——.—
„ „	—	—.——.—
„ „	—	—.——.—
„ „	—	—.——.—
„ „	—	—.——.—
„ „	—	—.——.—
„ פרוים	74·6	12.85—12.95
„ „	75·5	13.05—13.50
„ „	76·4	13.35—13.40
„ „	77·3	13.55—13.10
„ „	78·3	13.70—13.75
„ „	79·2	13.80—13.95
„ „	80·1	—.——.—
„ הונגער בארען	74·6	12.35—12.45
„ „	75·5	12.55—12.95
„ „	76·4	12.90—13.05
„ „	77·3	13.15—13.70
„ „	78·3	13.35—13.45
„ „	79·2	13.50—13.25
„ „	80·1	—.——.—
„ וויעזענבורגער	74·6	12.90—13 —
„ „	75·5	13.10—13.50
„ „	76·4	13.35—13.50
„ „	77·3	13.60—13.25
„ „	78·3	13.70—13.80
„ „	79·2	13.85 12.70

פרוכט	קיאלאשע פער הקטאָל.	פער 100 קילאגר.
קאָרן	72	10,05 9,90
נעדיסטער מאלץ	62	8.65 — —
נעדיסטער ווייצען	62	7.10—6,60
האבער	41	7 65—7 55
כיקוריץ באנאטער	—	6 35—6 25
אנדערע	73	6.20—6.15
הירזע	—	5.45—5.25

וויצען	פער פיוהיאחר	100 קילאגר.	13.35
קאָרן	פיוהיאחר		— —
קוקורוזען			— —
נעדיסטע			6.30—
האפער	פיוהיאחר		— —
			7.25—
			—.—
רעפס			14.50

באָללען-מעהל			קי׳ גר.
נאמסער	0		25—
„	1		24 —
„	2		23 —
„	3		22 25
„	4		21 50
„	5		20 —
„	6		19 —
„	7		17 50
„	8		15 50
„	8½		14 m

שפיריטוס: אויטס	מעטאָדע	פרעסלער	31,80
„ נייע	„	קאיזערלעך	29.—

קורז-טאבעללע פאָם 5. אפריל

גלד-קורז	קי׳ גר.
וויענער-אשיא	107 95
וויאמסטע	5 73
דעסטרייך-אונגארישע 8 נולדען גולד׳	
שטוק 20 פראנקען	9 74
נאפאלעאָנד׳	9 74
דויטשע ריישסבאנקנאטען	59 95
20 מארקשטיקע	12 —
פאטיגע דוקאט	1 50

ראָזע	
1839-ער יאהרגאנג-לאז נאטצ	287 50
רעסטע „ „	287 50
1854-ער 4 פערצענטיגע שטאטס-לאז „	105 50
1860-ער „ „ נאטצ	119 25
רעסטע „ „	118 25
1864-ער לאז צו 100 גולדען	132 75
רעסטע „ 50 „	132 50
טאמס רעגולירונג	21 50
מולדענלאז	17 50
בוקאריס-לאז	162 —
בראזיל-לאז צו 10 גולדען	31 —
דאנו-דאמפפשיף-געזעלשאפט-לאז	93 50
אונגארישער לאז	18 —
קרעדיטבריעפע צו 10 גולדען	13 50
קראקאוער „ „ 20 „	14 75
אטוזי „ 40 „	30 50
מאלזס „ 40 „	28 75
וויאנאלאז „ 10 „	13 50
מאלז-לאז 40 „	39 —

לאָזע.	קי׳ גר.
וויאנאנער לאז צו 20 גולדען	15 80
פס. נונאס „ 40 „	26 25
מאמנוסלוטע „ 20 „	20 50
טיסענשטיין „ 100 „	121 —
רעסאָר „ 50 „	60 —
וויאדישגרעץ „ 20 „	22 50
וויכישגרעצער „ 20 „	24 75
אונגארישע פרעמינלאז צו 100 גולד.	74 75
רעסאָר צו 50 גולדען	74 50
ווייטער לאז	94 50

ווערט-פאפיערע	
אונגארישע וויזיטענקאסאנענען	74 75
סטעטשער-באנאטער	72 25
ווענצענגרונשע	— —
גאלאיזער	84 80
בוקאוינער	82 50
אונגארישע אייזענבאן-אקטיען	99 50
וויינצעטלען-אקטיען-אלזיאנאנען	73 80
פאבריקונג דער אונגארישען באמוולען-	
דיע צו 5 אונגארישע פרעצענט	89 75
דער אונגארישען וויאמעטקען פאנד צו	
5 אונגארישע פרעצענט	— 80 —
דער אונגארישען אלגעמיינען באנקגעזעלש-	
אפטשאפט צו 5 אונגארישע פרעצענט	— —
„ „ „ 6 פרעצענט	— —
דער פעסטער פאנדס-באנק	89 75

Eigenthümer u. verantwortlicher Redakteur M. REIS

Budapest, 1877. Druck v. M. Burian, Marokkanerhof.

ווערענד מיך עלענד אונד אונדרך צערישעטען? האט אייך דער פרעלוסט איירס ערסטנבאַרענען, דען איך אייך שטאהל, ניכט מעהר קומטער נעמאכט? — (ווא דער לעזער ליכט מערקען קאן, וואר דעם ווייב ענג מאַרין, דיא איינסטנג נעליבסט דעם גראַפען אישהר דאַרנבאַך, וועלכע נאכהער איס ראַכע וועגען פרעשטערטער ליע. בע דאס קנד דעם גראַפען ווייבט, מאַריע גליכבט נון יעטצט, דאס יאָזעף קיין אנדרער ווא אלס זיין פאַטער, דער גראַף אישהר פאַן דאַרנבאַך.)

יאָזעף שטונטע, אָפּפענבאַר הערלט איהן דאס בלאַדווינגע ווייב פיר דען פרעשטאַרבענען גראַפען דאַרנבאַך. אבער וואַלטע פיעלליכט הער דער שליסעל צו דעם געהיימניס צו פינדען זיין, דאס זיינען פפלעגע-פאַטער אונד נעפענגנים נעבראַכט הערבאַך?

ער איילט צוריק אין דאס קלאַסטער, אום דען פאַטער הובערטוס הערביצוריוקפען. אלס דיעזער קאַם, ערשעהרטע ער איהם אין וועגענגע וואַנען, וואס ער זאָכען נעהאַט האַטטע. —

דער „פאַטער" (נייסטליכער) הייף איינגע קלאַפּטער-דיעזער הערבייא אונד ליעס דאס פרייגעזטמער אונד שפיטאַל פיהרען. הער ערקאַנטע מאַן באַלד, דאס עס אן איינער מאַרטלינען קראַנקהייס ליידעט; דאך נעלאַנג עס דער זאַרגפעלטיגען פפלעגע, דאס ווייב צו פרעשטאַנד צו ברינגען.

אלס דאס פרעמדע פרייגעזטמער זאַווייס הערנע-שטעללט וואר, דאס עס אים צוואַמענהאַנגע דענקען אונד ווערען קאָנגטע, ליעס זיך מאַטער הובערטוס צו דעם ווייב פיהרען אונד פאַרדרעטע עס אויף, איהם מיטצוטהיילען, בען בעשטעגען, דיא פלאַממען לאַדערטען פאַרט; אללין אים דען דוכטען, שוואַרצען רויבאַלקען הארטע מאַן דען פראַהליכען געזאַנג דער דרייא פיהען, דיא זיך דא צור עהרע איהרעס פרעשטאַר-בענען מאַנגעס פערבערגענען ליעסען. מערקווירדיג הערבייא איזט, דאס דער זאַהן דעם פיהרטען גראַ-דע זיינער מוטטער דיא ברענגענדען מאַהלען גע-הער צו ברינגען זוכטע, וועהרענד דער שוואַגער דעם פרעשטאַרבענען פיר דיא שנעללע פערבערע-גונג דער אנדערען בידען פיהען זאַרגע טרוג, וואַ-בייא ניכט אונערעהנט בלייבען דאַרף, דאס אינע דערזעלבען זיינע לייבליכע שוועסטער וואַר. (אין אינדרען ווירד זאָגט וויא בייא אונס אן „זוג מן השמים" געגליכבט. אללין דא זיעהט מאַן עבען, וויא מאַנכע פאַלקער איך דען שאַנטטען גלייכען מיסבריכען. ווייל „זוג מן השמים" איזט, לאַסטען זיך דיא וואהנזוגיגען אינדישען פיהען זאַגאַר איך דען גרעבערן איהרער מענגער פערבערגענגען!)

* (דיא הינרוכטונג אונדס בישאָפס.) אין נאָרד-אמעריקא וואַרדע דיע-זער טאַגע אין בישאָף, נאַמענס יאָהאַן לעע, הינ-גערכטעט. פרייליך וואַר דער מאַן בלאַס דער בישאָף פאַן דען „מאַרמאַנען". אינזערען אלטען אבאַנגעגטען ברייכען וואַר וואהל ניכט ערסטע צו ער-קלערען, דאס אינזער דען „מאַרמאַנען" אייגע איינגע „רעליגיאָזע סעקטע" פערשטאַנדען וואַרד. „וועלכע אין איראָפּאַ נאַר ניכט גערלדעט ווערדען וואַרדע. אללין אין אמעריקא איזט עבען אללעס פריא. דא ערהאַב זיך אין שווינדלער, שטיפטע איינע נייע רעליגיאָן, „וועלכע אינזער אינדערען אינמאַרליכען זאַכען איך דיא „פיעל-ווייבעריא" געשטאַטטעט. אללע לומפען דער אלטען אונד נייען „וועלט שלאַפען זיך גערינג דיעזער נייען רע-ליגיאָנס-סעקטע אן, אונד זא געלאַנג עס דעם שטיפטער, אין אמעריקא זאַגאַר איינען איינגען „מאַרמאַנען-שטאַאט" צו גרינדען. שאָן אים אהרע 1857 איזט אבער צווישען דעם מאַרמאַנען-שטאַאט אונד דען איהם בענאַכבאַרטען שטאַאטען אין גרייגנראַפטער קריג, ענטשטאַנדען, וואַבייא דיא ווילדען מאַרמאַנען אללעס גערעכט-אנגטען אונד דיא גערוכטען ווייבער מיט זיך וועגשלעפּפטען. נון איזט אבער דיא ראַכע געקאָמטען. אין גענע-ראַל מיט עטוא 80 מאַנן ערשיען פלאַטצליך אין דער זאַגענאַנגטען זאַלצזעע-שטאַדט, וואַ דער בי-שאָף דער מאַרמאַנען זיינען וואַהנהאַפט אונד פיהרטע איהן וועג. מערקווירדיג הערבייא איזט, דאס דיא מאַרמאַנען גאַר מיינען פערזוך מאַכטען, איהרען בישאָף צו בעפרייען, וואס דענזעלבען דאך גאַנץ ווילליג געלינגען וועדע. דאס בעווייזט דאס דיא מאַרמאַנען דעם אינגליקליכען בישאָף עבען ניכט צוגעטהאַן וואַרען. בעפאַר דער אונ-גלילבע ערשאַפּפען וואַרדע, בעטהייערטע ער, דאס ער איהם אללען קרעפּפטען שטרעבטע, דען גרייזאַמקייטען דער מאַרמאַנען איהם קרייגע איינ-האַלט צו טהון. אללין זא אָפּט ער אויך זיינע שטיממע ערהאָב, וואַרדע איהם צור אנטוואָרט: „וועגן דיא ביבעל דען קינדערן ישראל בעפאַהלען, דאס זיא קיינע זעעלע אם לעבען לאַסטען (לא תהיה כל נשמה!) זא האבען אויך דיא מאַרמאַנען קיינע שאַנגנג וואַלטען צו לאַסטען." דיעזע מיטהייי-לונג ניטצטע ניכט. עד וואַרדע ערשאָפּפען. נון וואַרדע ביא דעמזעלבען אייגע הויז-דורכזוכונג פאַרגענאָמטען. דא פאַנד מאַן איין געשריעבענעס ווערק, וועלכעס דען טיטעל „געהיימניסס דער מאַרמאַנען" פיהרט. אין דיעזעס ווערכע דעקט דער אינגליקליכע פפלעאַסטער אלל דיא שפיטצבובע-ריען דער מאַרמאַנישען סעקטע אויף. אינטער אנדערעם בעהייפּטעט ער, דאס עבען דיא נייסט-ליכקייט דער מאַרמאַנען דיא בעפאַלקערונג צו גרייזאַמקייטען אנרייצט. ער זאגט, דאס דיא מאַר-מאַנישען גייסטליכען ניכטס ווערטה זינד, אלס פאַן דער מאַנצעל הערבאַנגעריסטען אונד אן דען גאַל-גען גענאַגעלט צו ווערדען. — דיעזעס ווערק איזט נון געאַרבעטעט, דעם גאַנצען מאַרמאַנישען שטאַאטע איין ענדע צו בעריטען. מיינע האַטטע יא ביז יעטצט גענוגענד טלאַההייט איבער דיא רעליגיאָזען גרונדזעטצע דער מאַרמאַנען, וועגען אבער איהרע רעליגיאָן וואַרקליך געביעטען, מיין מענטשען-לעבען צו שאַנען, זא מוס דאך אין זאַל-בער שטאַאט אינבעדינגט אינטערעסירט ווערדען. וועגען דיא מאַרמאַנען דיא וואַרטע דער ביבעל אנפיהרען, זא איזט דעם אינע גרענצענלאָזע אונ-פערשעמטהייט. דיא תורה בעפאַהל וואַהל דען קינדערן ישראל דאס: „לא תהיה כל נשמה!" דאך נור גענען דיא שענדליכען נאַטצען-דיענער, וועלכע אין לאנד בעוואָהנטען, דאס נאָטט אונ-זערען עלטערן פערהייסען האַטטע. דיא קינדער ישראל דורפּפטען אבער אינטער דיעזען נאַטצען-דיענערן ניכט וואַהנען, אם פאַן דען דענזעלבען ניכט פערפיהרט צו ווערדען. אללין וועגען דיא ווילדען מאַרמאַנען דען געזטטעטען בעוואָהנערן נאָרד-אמעריקאס גענגאבער זא גרייזאַם פערפאַהרען וואַללען, זא פערדרענגען זיא גאַנץ, מיט „שטיפפ אונד שטיעל", איינגעראָטטעט צו ווערדען. אללגע-פאַללס זיעהט מאַן, וועלכע מאַראַלישע גרונד-זעטצע דיא גייען רעליגיאָנס-סעקטען האבען!

* (איינע אויסוואַנדערונג אויס אנגאַרן.) דיא פאַלגישען בלעט-טער בריגגען זאַבען אללגעמיין אייפפאַללענדע נאַכריכטן: „2000 איינוואָהנער דעם טאַראַנטאַלער דאָרפס אין אונגאַרן אויסגעוואַנדערט. אין דער אנדערען אונד אין דער אלטען אלטע אלטע אלטע

פערשיעדענע ניאיגקייטען.

* (דער דייטשער קאיזער האט בים מארקס אבדאנקונג — נ״כט אנגענאמען!) אים לייטארטיקעל איז־זערער פאר־גען נ״מער האבען ווי דען ריק־טרישט בים מארקס געמעלדעט. אין דער טהאט האטט פירסט בים מארק זעהר גראסע אונד זעהר צאהלרייכע פיינד. מאן ווארד דערד אנ־זוכט, דאס וועגנסטעגס דיעזע פיינדע איבער דען ריקטרישט בים מארקס איינע גראסע פיינד־שפיגדען ווערדען. אללין עס איזט גענוג, דאס דיא הייסען לינק־שטראהלען דער זאנגע אין איי־נעם הייסען זאמער־טאגע אונס נאר הייפיג נור צו זעהר בעלעסטיגען. טראטצדעם פיהלען ווירד בים אונטערגאנגע דער זאנגע ערסט רעכט דען ווערטה דערזעלבען. דא מערקען ווירד אי, דאס דיא זאנגע דען „טאג״ בעדייטע. „ווערענד ווירד אהנע דיעזעלבע אין פינסטערער „נאכט״ אונס בעפינדען, נאנץ זא געראטה מיט דען וואהרהאפט גראסען מענגערן. מאן פיהלט זיך אונאנגענעהם בעריהרט פאן איהרעם גלאנצפאללען רוהמע אונד פאן איהרעם גייאלטיגען אינפלוסע. דאך בים ריק־טרישט זאלבער מענגער מערקט דאך ערדע־דאס דער „טאג״ ווי־כט, אונד פירכטעט מאן דא־הער דאס הערינברעכען אינער פינסטערן „נאכט״, זא מאס עס, דאס דיא נאכריכט פאס ריקטרישט בים מארקס זעלבסט זיינע פיינדע מיט פירכט אונד בעזאָרגנגס ערפיללטע. אס מיסטען יעדאך ווירק־טע דיעזער ענגשלים דעס בזוהערגען דייטשען ריי־כס־מאנצלערס אויף דאס נעמיטה דעס אלטען קאיזערס ווילהעלם. ענדליך ערגאנגערטע ער זיך, דאס ער דען זיג אבער פאנקרייך, דיא איינהייט דייטשלאנדס, יא זעלבסט דען „דייטשען קאיזער־טיטעל״ פארצינליך דער פאלטיק בים מארקס צו פערדאנקען האבע. אין דער לעטצטען שפיגדע פאסטע דאהער דער גרייזע מאנארך דען אינער־שטעהרליכען ענגשלים, זיינען טרייעסטען אונד גראסטען שטאאטס־מאנן ניכט צו ענטלאסטען. קאיזער ווילהעלם איזט עבען קיין טירקישער סול־טאן, דער בעקאנגנטליך זיינען גראסטען שטאאטס־מאנן מיידהאט פאשא אהנע ווייטערעס איס דעס רייכע פערווייזונג האט! אב יעדאך פירסט בים־מארק זיינען ענגשלים צום ריקטרישט ניגמעהר ווירקליך איינגעבען ווערדע, איזט נאך זעהר פראג־ליך; הערבער דירפטען אונס דיא נעכסטען טאגע איפשלים ברינגען.

* (פערצעהרונגס־שטייערערהונג.) דייטענס דער אינגאריישען רע־גיערונג ווירד זאעבען איין גזעזטיג איינגעבראכט־

פאָלליעטאָן.

גראף אָדער יודע.

(8-טע פאָרטזעטצונג.)

„דא ווינשט איך אהנען גליק, פיויא נ״עפין. ווייס נ״אה בענגא שאן פאן דיעזעס פ״ירזינען ע״איינזים־סע?״ (פראנסע יאזעף.)

„ער ווייס דאפאן, דורך איהן ע״פזהר איך, דאס יע־מאנד, דער איהם זעהר ע״הנליך איזט, איינען שטערנפאמי־גען לעבע־פלאק אן דער בריזסט טראגט.״ (ע״ווידערטע דיא נ״עפין.) —

„פיויא נ״עפין״! שטאממלעט יאזעף ע״שרעקט אונד פערווירט.

„קאמט אן מיין הערץ! (ריזע דיא נ״עפין צע״טלוך), מיין זאהן, מיין ברונא!

דער יונגע מאנן בליקט שטעהען, ששארר ווי איינע בילדזייולע.

„אי״, פיויא נ״עפין, איך איהר זאהן? דיא טייטשען ווך. דאס צייכען אויף מיינער בריסט ווירד איין שפיעל דעס צוזאללעס זיין, ווי דיא ע״הנליכקייט. איך בין יא יודע, דער זאהן איינעס יודען!״

„ניין, דוא ביזט מיין ברונא, דאס קינד, דאס איך אינטער מיינעס הערצען נעטראגען. דער עלטערע יודע, דען דוא פיר דיינען פאטער האלטסט, האט דוך מיר שטעהלען לאסטען, מאן האט בייא איהם דאס מעדאליאן נעפונדען, דאס דוא איינסט אן דיינעס האלזע נעטראגען, אונד דאס דיינעס פאטערס דעס נראפען פאן דאָ״ר נ״ב אָ״ך בילדנעס ענטהאלט!״

„וויא״, מיין פאטער ראפאעל דעל מאנטע, העטטע איהר קינד שטעהלען לאסטען! פיויא נ״עפין, דאס איזט אונמאגליך!״

„ע״ר זעלבסט האט יא איינגעשטאנדען״, דאס דוא ניכט זיין זאהן ביזט; ע״ר ווייד יעטצט דען לאהן ע״רגטען פיר זיינע פע״רבעכען; שאן שטאכטעט ע״ר אים גע־פענגניסס״!

„מיין פאטער אים געפענגניסס? דא מוס איך גליך נאך פראג אילען, איהן צו בעפרייען״!

„אונד מיר, דיינע מוטטער, לאסעסט דוא פע״רגעבליך דוא אימע אויסטע״רעקען נאך איהרעס לאנג־ענטבעהרטען קינדע״? —

יאזעף האט דיא נ״עפין ניכט מעהר; ע״ר וואר הינוועגגעאיילט. — — —

יאזעף איילט נאך דער אייזענבאהן־שטאציאן אונד פאהרט מיט דעם נעכסטען צוג נאך פראג. ע״ר טראף דאס מוטטער אונד שוועסטער אין טרעפע בעפינדען; דער פאטער זאס נאך אימטער אים געפענגניסס. אונד עס וואר קיינע אויסרעדע פאהראנדען, דאס ע״ר אבאלד ווידער פיי־נגעגבען ווערדע. אים דעם מונדע וועגע פפלעגע־מוטטער ע״פזהר יאזעף דיא בעשטעטיגונג, דאס ע״ר ניכט איהר זאהן וויא.

„אום זא מעהר״ (זאגטע דער עדלע יינגלינג), בין איך דיר, מרטיינע מוטטער, אינר דעם נעלרענבעג; פאטער צו דאנק פע״רפפליכטעט, דאס איהר אייך מיינער אנגענאמטען אונד מיך מיט ליעבע אונד זאָ״נפאלט גליך איי־נעם אייגענען קינדע ע״צאגען האבט. וואס ווערע אויס מיר געוואָ״רדען, ווענן איהר דעם פע״לאפפענען קיינען עבענפאללס פערשיעדענע שווינדעליען זיך צו שולדען קאָ״ממען ליעס. נון, דיא פאר־יזער פאר־יציא האטטע דען מאנן באלד אס קראנען. גענעגוויר־טיג בעפינדעט זיך שאמאשקאי אין דער אינטער־זוכונגס־האפט אין פאר־יז. קאָ״מיש איזט דיעבעיא, דאס דריא שטאאטען אין דיעזעס איינענבליקע אים דיעזען בעריהמטען מאנן זיך שטרייטען. פ״אנקרייך גיבט איהן ניכט הער, בעפאר ער דאָ״רט פיר זיינע שווינדעליען דיא שטראפע אבגעביסס. אינזער שטאאט פערלאנגט דעסען איסליעפע־רונג, ווייל ער יא הייער פיהער שווינדעליען פער־אבט האטטע, אלס אין פאר־יז. דא קאָ״ממט אבער ענגלאנד, וואָ שאמאשקאי בעקאנגטליך שאן פאר יאהרען ווענען איינעס פאלשען שוואָ״רעס צו 15 מאנאטליכער קערקער־שטראפע פערארטהיילט וואָ״רדע, אונד שטעללט דיא פאָ״רדערונג, דאס מאן דען בעטריגער נאך ענגלאנד אויסליעפערע, דאמיט ער פאר אללעס דאָ״רט זיינע קערקער־שטראפע אבבייסע! האפפענטליך ווירד אים דיע־זעס קאָ״משען שטרייטע קיין פ״ראנצאזיש־עסטער־רייב־אונגאָ״ישער אונד ענגלישער קרי״ג ענשטעה־הען, זא פיעל איזט הערר שאמאשקאי דענן דאך ניכט ווערטה!

* (זעלבסט־מאָ״רד איינער יידישען פרוי״א.) דיא הייזיגען בלעט־טער בריינגען אים טשאָ״נא (אדענבורגער מאָ״מ־מאט) פאלגענדען ערשטטערדען בעריכט: פאר עטוא דריא מאָ״נאטען הייראטעטע איין הייזיגער יונגער קייפמאנן יידישען גלויבענס איין מערכען אים ש. א. איהעלי. יונג אונד שאן, וואָ״רדע דיע־זעס עהמאנ־פאאר אבעראל מיט בעזאנדערער פיינדליכקייט בעגריסט. אללעס גלויבטע, דאס דיעזע עהע אינע גליקליכע זיין ווערדע. דאך דיא בישטערע ענטטייטונג ליעס ניכט לאנגע אויף זיך וואָ״רטען. שאן אין דען ערסטען וואָ״כען נאך דער עהע פאנד דיא יונגע פרויא, דאס איהר מאנן איהר גענענאבער ניכט צערטלך נעגיג זיא. אבערדיעס וואר איך אינע שווייגער־מוטטער אים הייזיג, ווערלבע דער יונגען פרויא דאס לעבען צו פער־בישטערן זוכטע. דיא יונגע פרויא פיהלטע זיך מיט יעדעס טאגע אונגליקליכער; זיא וואה, דאס איהר לעבענס־גליק צערשטאָ״רט זיא. זא וואָ״רדע זיא אממער טרוריגער אונד טרוריגער, בין זיא פאר וויינגען טאגען אהרעס לעבען דורך אינען פיס־טאלענ־שיס איין ענדע מאכטע. דיא אונגליקליכע בעפאנד זיך בעריישס אין „גזעזגענגטען אומשטענ־דען.״ — דיעזער פאלל איזט ניכט בלאס פיר דיא פערוואנדטען דעס עהע־פאאר״עס איין האכסט טרוריגע. ווי בעדויערן איהן איפ״רכטיג פאס שטאנדפינכטע דעס יודענטהומס אויבערהויפט.

טעט, ווילכעס קיינען גערינגערן צווק האט, אלס דיא ע״רהאלטונג דער פערצעהרונגס־שטייער. הייר־ביא האט דיא רעגיערונג יעדאך בלאס דיא פער־צעהרונגס־שטייערן פיר שפיריטוס אונד ביער אים אינגע. ביזהער וואָ״רדע אין דען שפיריטוס־פאבריי־קען דאס זאגענאנגטע „שטומפפשע אלקאהאל־מעטער״ געבריכט. דא דיא פאבריקאנטען הייבייא יעדאך מאנכע פערארגטייאונגען ערצעלען קאָ״נג־טען, זאלל נאך דעם נייען גזעזטצע פאן נון אב דאס זאגענאנגטע „זעמענטשע אלקאהאל־מעטער״ אין אנווענדונג קאָ״ממען, וואס דען פינאנז־ווערטערן דיא קאָ״נזטאָ״לע ע״ל־ליבטערט. דאס־זעלבע ווירד אויך אין דען בער־ברויערייען שטאטטפינדען. פאן דיעזעס גזעזטצע פערשפ״ריכט זיך דיא רעגיערונג אינגען בעדייטענדען נוטצען פיר דיא שטאאטס־קאססא. —

* (איין ערד־בעבען אין קראַ־צ״ען.) וויא אים אנראם טעלעגראפירט ווירד, ווער אם 4-טען דיעזעס, נעגען 9 אוהר אבענדס, אין נאנין קראָ״אציען אינע העפטיגע ערד־ערשיט־טערונג. אנפאנגס וואָ״רן דיא ערשטטערונגען נור לייכטע, גלייך דאָ״רף פאלגטען יעדאך צווייא העפ־טיגע שטאסע, דאס דיא לייטע גלויבטען, דאס ענדע דער וועלט זיא הערייינגעבראכען. אין דען האוערען שטאדט־ווערקען פיהלטע מאן, דאס דיא מויערן העפטיג וואנקטען, ווערענד דיא לייכטער אונד לאמפען אין אינע טאנצענדע בעוועגונג גערעטהען. טראטצדעם איזט קיין אנגליק צו בעקלאגען, דא קיין אינציגעס הויז צוזאממענגע־שטירצט. פאסט גלייכצייטיג פאנד יעדאך דיעזע ערד־ערשטטערונג אויך אין קראָ״ן שטאטט. מערווורדיג הייבייא איזט דיא ניעדערגעשלא־גענהייט דעס אבערגלייבישען פאלקעס עבען ווייל — קיין אנגליק פאסס״רטע! דאס פאלק גלויבט נעמליך: אינע ערד־ערשטטערונג בעדייטע אין אנגליק. דא אבער בייא דיעזער ערד־ערשטטע־רונג קיין דריין צוזאממענגעשטירצט אונד קיין מענש דאס לעבען פערלאָ״ר, זא מוס אונבעדינגט אין געוואלטיגער „ווערלד־קריעג״ הערויינברע־כען! — נון, אויך ווירד בעפ״רכטען אינען ווערלט־קריעג, אללין דאראן ווירד ניכט דיא ערד־ערשיט־טערונג אין קראָ״אציען שולד זיין, זאנדערן דיא דייב־פאליטיק דייטשלאנדס!

* (שאמאשקאי — פערהאפטעט!) דער אינגאריישע שווינדלער שאמאשקאי, דען אינ־זערע פאליציא בעקאנגטליך פערגעבענס נעזוכט, וואָ״רדע ענדליך דאך פערהאפטעט אונד צוואר דורך דיא — פ״אנצאזישע פאליציא! אלס דיעזער שווינדלער נעמליך היער דורכגינג, ווייזטע ער נאך פאר״ז, וואָ״ער גליך נאך זיינעס אינטערפפען עבענפאללס פערשיעדענע שווינדעליען זיך צו שולדען קאָ״ממען ליעס. נון, דיא פאר״יזער פאר״יציא האטטע דען מאנן באלד אס קראנען. גענעגוויר־טיג בעפינדעט זיך שאמאשקאי אין דער אינטער־זוכונגס־האפט אין פאר״יז. קאָ״מיש איזט דיעבייא, דאס דריא שטאאטען אין דיעזעס איינענבליקע אים דיעזען בעריהמטען מאנן זיך שטרייטען. פ״אנקרייך גיבט איהן ניכט הער, בעפאָ״ר ער דאָ״רט פיר זיינע שווינדעליען דיא שטראפע אבגעבייסס. אינזער שטאאט פערלאנגט דעסען איסליעפע־רונג, ווייל ער יא הייער פיהער שווינדעליען פער־אבט האטטע, אלס אין פאר״יז. דא קאָ״ממט אבער ענגלאנד, וואָ שאמאשקאי בעקאנגטליך שאן פאר יאהרען ווענען איינעס פאלשען שוואָ״רעס צו 15 מאנאטליכער קערקער־שטראפע פערארטהיילט וואָ״רדע, אונד שטעללט דיא פאָ״רדערונג, דאס מאן דען בעטריגער נאך ענגלאנד אויסליעפערע, דאמיט ער פאר אללעס דאָ״רט זיינע קערקער־שטראפע אבבייסע! האפפענטליך ווירד אים דיע־זעס קאָ״משען שטרייטע קיין פ״ראנצאזיש־עסטער־רייב־אונגאָ״ישער אונד ענגלישער קרי״ג ענשטעה־הען, זא פיעל איזט הערר שאמאשקאי דענן דאך ניכט ווערטה!

* (זעלבסט־מאָ״רד איינער יידישען פרוי״א.) דיא הייזיגען בלעט־טער בריינגען אים טשאָ״נא (אדענבורגער מאָ״מ־מאט) פאלגענדען ערשטטערדען בעריכט: פאר עטוא דריא מאָ״נאטען הייראטעטע איין הייזיגער יונגער קייפמאנן יידישען גלויבענס איין מערכען אים ש. א. איהעלי. יונג אונד שאן, וואָ״רדע דיע־זעס עהמאנ־פאאר אבעראל מיט בעזאנדערער פ״יינדליכקייט בעגריסט. אללעס גלויבטע, דאס דיעזע עהע אינע גליקליכע זיין ווערדע. דאך דיא בישטערע ענטטייטונג ליעס ניכט לאנגע אויף זיך וואָ״רטען. שאן אין דען ערסטען וואָ״כען נאך דער עהע פאנד דיא יונגע פ״רויא, דאס איהר מאנן איהר גענענאבער ניכט צערטלך נעגיג זיא. אבערדיעס וואר איך אינע שווייגער־מוטטער אים הייזיג, ווערלבע דער יונגען פ״רויא דאס לעבען צו פער־בישטערן זוכטע. דיא יונגע פ״רויא פיהלטע זיך מיט יעדעס טאגע אונגליקליכער; זיא וואה, דאס איהר לעבענס־גליק צערשטאָ״רט זיא. זא וואָ״רדע זיא אממער טרוריגער אונד טרוריגער, בין זיא פאר וויינגען טאגען אהרעס לעבען דורך אינען פ״יס־טאלענ־שיס איין ענדע מאכטע. דיא אונגליקליכע בעפאנד זיך בעריישס אין „גזעזגענגטען אומשטענ־דען.״ — דיעזער פאלל איזט ניכט בלאס פיר דיא פערוואנדטען דעס עהע־פאאר״עס איין האכסט טרוריגע. ווי בעדויערן איהן איפ״רכטיג פאס שטאנדפינכטע דעס יודענטהומס אויבערהויפט.

«וויא״, מיין פאטער ראפאעל דעל מאנטע, העטטע איהר קינד שטעהלען לאסטען! פיויא נ״עפין, דאס איזט אונמאגליך!״

„ע״ר זעלבסט האט יא איינגעשטאנדען״, דאס דוא ניכט זיין זאהן ביזט; ע״ר ווייד יעטצט דען לאהן ע״רגטען פיר זיינע פע״רבעכען; שאן שטאכטעט ע״ר אים גע־פענגניסס״!

„מיין פאטער אים געפענגניסס? דא מוס איך גליך נאך פראג אילען, איהן צו בעפרייען״!

„אונד מיר, דיינע מוטטער, לאסעסט דוא פע״רגעבליך דוא אימע אויסטע״רעקען נאך איהרעס לאנג־ענטבעהרטען קינדע״? —

יאזעף האט דיא נ״עפין ניכט מעהר; ע״ר וואר הינוועגגעאיילט. — — —

יאזעף איילט נאך דער אייזענבאהן־שטאציאן אונד פאהרט מיט דעם נעכסטען צוג נאך פראג. ע״ר טראף דאס מוטטער אונד שוועסטער אין טרעפע בעפינדען; דער פאטער זאס נאך אימטער אים געפענגניסס. אונד עס וואר קיינע אויסרעדע פאהראנדען, דאס ע״ר אבאלד ווידער פיי־נגעגבען ווערדע. אים דעם מונדע וועגע פפלעגע־מוטטער ע״פזהר יאזעף דיא בעשטעטיגונג, דאס ע״ר ניכט איהר זאהן וויא.

«אום זא מעהר״ (זאגטע דער עדלע יינגלינג), בין איך דיר, מרטיינע מוטטער, אינר דעם נעלרענבעג; פאטער צו דאנק פע״רפפליכטעט, דאס איהר אייך מיינער אנגענאמטען אונד מיך מיט ליעבע אונד זאָ״נפאלט גליך איי־נעם אייגענען קינדע ע״צאגען האבט. וואס ווערע אויס מיר געוואָ״רדען, ווענן איהר דעם פע״לאפפענען קיינען שוטען אין אייערעס הויזע אונד אין אייערעס הערצען גע־ווערט העטטעס״!

יאזעף זעצטע אללעס אין בעזיעגונג. אים זיינען פפלעגע־פאטער צו בעפייען. אללין עס נעלאנג איהם ניכט.

אלס באלד דאָ״רף דיא נ״עפין דאָ״נבאר אונד איהר זאהן בענגא נאך פ״אס קאמען, וואללטע יאזעף זיינע מוטטער נאר ניכט אזוזאגען. בזי דיעזעלבע דיא אנקלאגע נענען דעל מאנטע ניכט צווייפעלהטען ווירדע. דיא נ״עפין ע״קלערטע זיך דאצו בעריט. זיינען יאזעף פאם זודענטהום אבפאללען אונד זיך צום בריסטענטהום בעקענען וואללע. אבער יאזעף וואללטע דיעפאן ניכטס האָ״רען.

אין יענער צייט לעבטע אין פ״אס אין בראווער נייסטליכע, נאמענס פאטער הובעיטס. ע״ר וואר פ״אפזע־סאָ״ר דער פ״לאפזע אין דער פ״אנער אינזווייטיגטע. אונד אלס וואלטער וואר ע״ר יאזעפפ לעהרער נעזוזעען. אן איהן ווענדעטע זיך יאזעף אונד באט איהן אום זיינע הילפע אונד פ״יטפ״אכע צו נינסטען דעס נעפאנגענען פפלעגע־פאטערס. פאטער הובעיטס פע״רפפ״אך, זיין מאנליכקייט צו טהון.

אלס יאזעף אויס דעם קלאסטער זיך ענטפערנטע, האטטע ער פלאטצליך הינטער זיך: „נ״אה דאָ״נבאר״! יופען; ער בליקטע זיך אום אונד זאה איין זייטע פאן עטוא 45 יאהרען, דאס איהן פאפ״יטהרענד אנבליקטע. דאס־עלבע וואר איין ע״ערבייסטער קליידער נעקלעדט אונד מיט דיא שטיגע דעס לאסטע״ס אונד דעס עלענדס אין איהרעס נעזיכטע.

„נ״אה דאָ״נבאר״! (ריזע דיא, אלס יאזעף זיך אום־שטיגט), וואללט איהר דען עייזיג יינגע אונד שאן בלייבען, שושען אין אייערעס הויזע אונד אין אייערעס הערצען גע־ווערט העטטעס״!

יאזעף זעצטע אללעס אין בעזיעגונג. אים זיינען פפלעגע־פאטער צו בעפייען. אללין עס נעלאנג איהם ניכט.

אלס באלד דאָ״רף דיא נ״עפין דאָ״נבאר אונד איהר זאהן בענגא שאן פאן דיעזעס פ״יירזינען ע״איינזים־סע״?״ (פראנסע יאזעף.)

„ע״ר ווייס דאפאן, דורך איהן ע״פזהר איך, דאס יע־מאנד, דער איהם זעהר ע״הנליך איזט, איינען שטערנפאמי־גען לעבע־פלאק אן דער בריזסט טראגט.״ (ע״ווידערטע דיא נ״עפין.) —

„פיויא נ״עפין״! שטאממלעט יאזעף ע״שרעקט אונד פערווירט.

„קאמט אן מיין הערץ! (ריזע דיא נ״עפין צע״טלוך), מיין זאהן, מיין ברונא!

דער יונגע מאנן בליקט שטעהען, ששארר וויא אינע בילדזייולע.

„אי״, פיויא נ״עפין, איך איהר זאהן? דיא טייטשען ווך. דאס צייכען אויף מיינער בריסט ווירד איין שפיעל דעס צוזאללעס זיין, וויא דיא ע״הנליכקייט. איך בין יא יודע, דער זאהן איינעס יודען״!

„ניין, דוא ביזט מיין ברונא״, דאס קינד, דאס איך אינטער מיינעס הערצען נעטראגען. דער עלטערע יודע, דען דוא פיר דיינען פאטער האלטסט, האט דוך מיר שטעהלען לאסטען, מאן האט בייא איהם דאס מעדאליאן נעפונדען, דאס דוא איינסט אן דיינעס האלזע נעטראגען, אונד דאס דיינעס פאטערס דעס נראפען פאן דאָ״ר נ״ב אָ״ך בילדנעס ענטהאלט״!